

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.004.02.2018
P/18/087

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/087 – Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stwarzania niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Ryszard Kokociński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/37/2018 z dnia 8 lutego 2018 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)
Jednostka kontrolowana	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Kaliszu, ul. Nowy Świat 4, 62-800 Kalisz (dalej: PWSZ lub Uczelnia)
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr hab. Andrzej Wojtyła Rektor PWSZ od 9 marca 2018 r. W okresie objętym kontrolą Rektorami byli: dr hab. n. med. Magdalena Pisarska-Krawczyk w okresie od 30 kwietnia 2016 r. do 29 stycznia 2018 r., oraz prof. zw. dr inż. Jan Chajda w okresie od 30 kwietnia 2012 r. do 29 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 3-8)

II. Ocena¹ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

PWSZ² zapewniła niepełnosprawnym studentom warunki umożliwiające pełny udział w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

Uregulowania wewnętrzne określały zasady i procedury udziału osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia i badaniach naukowych. Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych (dalej: Pełnomocnik Rektora) realizował zadania wspierające niepełnosprawnych studentów oraz współdziałał w tym zakresie ze Studenckim Kołem Osób Niepełnosprawnych. Wyposażenie pracowni, bibliotek i czytelni w sprzęt i urządzenia było adekwatne do potrzeb niepełnosprawnych studentów i umożliwiło im kształcenie na zasadzie równości z pełnosprawnymi studentami. Do potrzeb osób niepełnosprawnych były dostosowane również obiekty i pomieszczenia Uczelni, z wyjątkiem dźwigów osobowych, których nie wyposażono w rozwiązania wspierające osoby z niepełnosprawnością wzroku. Środki z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, na wsparcie studentów niepełnosprawnych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Kontrolą objęto lata 2015-2018 (do zakończenia kontroli).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania zmierzające do zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków kształcenia i udziału w badaniach naukowych

Opis stanu
faktycznego

1. Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach³, obowiązujący regulamin studiów w latach 2014-2017 (do 6 czerwca)⁴, oraz od 7 czerwca 2017 r. do zakończenia kontroli⁵, określał sposób dostosowania organizacji i realizacji procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi. Stanowił, że: „W zależności od rodzaju niepełnosprawności studenta, ma on możliwość korzystania podczas zajęć bądź egzaminów z pomocy osób trzecich, takich jak tłumacze języka migowego, lektorzy, stenotypiści, asystenci laboratoryjni pomagający studentom z niepełnosprawnością rąk. W przypadku, gdy z powodu niepełnosprawności studenta niemożliwe jest samodzielne sporządzanie notatek, dziekan udziela pozwolenia na zastosowanie dodatkowych urządzeń technicznych lub na pomoc asystenta studenta z niepełnosprawnościami, umożliwiającą mu pełny udział w zajęciach. Jeżeli niepełnosprawność lub choroba studenta nie pozwala na udział w zajęciach w trybie standardowym, możliwe jest zwiększenie przez dziekana dopuszczalnej liczby godzin absencji na zajęciach na wniosek studenta”.

(dowód: akta kontroli str. 9-60)

2. Zasady rekrutacji (zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia), przewidywały prowadzenie postępowania kwalifikacyjnego o charakterze konkursowym, w którym o przyjęciu na studia pierwszego stopnia decydowały wyłącznie oceny na świadectwie dojrzałości i świadectwie ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (średniej). O przyjęciu na pierwszy rok drugiego stopnia decydowała uzyskana ocena na dyplomie studiów pierwszego stopnia i miejsce kandydata na liście rankingowej ustalone na podstawie liczby punktów uzyskanych w postępowaniu kwalifikacyjnym, obejmującym sumę punktów uzyskanych z określonych przedmiotów. Zasady rekrutacji nie przewidywały egzaminów praktycznych. Uczelnia w kontrolowanym okresie nie prowadziła studiów doktoranckich.

(dowód: akta kontroli str. 61-236)

3. W Uczelni działał Pełnomocnik Rektora ds. osób niepełnosprawnych⁶. Do jego zadań należało:

- reprezentowanie interesów osób niepełnosprawnych przed organami PWSZ, społecznością Uczelni i podmiotami zewnętrznymi,
- rejestrowanie studentów niepełnosprawnych oraz gromadzenie dokumentacji dotyczącej stanu zdrowia niepełnosprawnych studentów z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych,
- inicjowanie i opiniowanie prac adaptacyjno-inwestycyjnych w budynkach Uczelni, w tym likwidacji barier architektonicznych i transportowych,
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia pomocy technicznej lub usług specjalistycznych, podnoszących niezależność osób niepełnosprawnych lub

³ Dz. U. z 2014 r., poz. 1302.

⁴ Zarządzenie Rektora nr 0300/30/IV/2014 z 21.08.2014 r.

⁵ Zarządzenie Rektora nr 0300.41.IV.2017 z 07.06.2017 r.

⁶ Udzielono pełnomocnictwa na okres od 1. 10 2014 r. do 31 08.2016 r. Powołany zarządzeniem Rektora z 19 10.2016 r. nr 0300.42.V.2016.

przewlekłe chorych,

- informowanie kandydatów na studia o możliwościach kształcenia studentów niepełnosprawnych w PWSZ,
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia dostępu do zajęć dydaktycznych studentom niepełnosprawnym i przewlekłe chorym, którzy nie są w stanie standardowo realizować programu studiów,
- udzielanie pomocy pracownikom prowadzącym zajęcia dydaktyczne, w których biorą udział studenci niepełnosprawni,
- podejmowanie działań na rzecz integracji studentów niepełnosprawnych ze środowiskiem uczelnianym,
- współpracowanie z przedstawicielami studentów niepełnosprawnych studiującymi w PWSZ,
- zapewnienie informacji, doradztwa, konsultacji, pośrednictwa studentom i pracownikom niepełnosprawnym w zakresie przysługujących im praw, uregulowań prawnych oraz dostępności usług,
- współpracowanie z przedstawicielami studentów niepełnosprawnych innych uczelni,
- współpracowanie z pełnomocnikami rektorów ds. osób niepełnosprawnych innych uczelni w celu wymiany doświadczeń i realizowania innych działań,
- współpracowanie z pozauczelnianymi organizacjami wspierającymi osoby niepełnosprawne oraz działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- wnioskowanie o fundusze dla osób niepełnosprawnych, poza dotacją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- przedkładanie Rektorowi corocznego sprawozdania nt.: pozyskiwania i wydatkowania środków pieniężnych na cele osób niepełnosprawnych oraz dostępności technicznej obiektów Uczelni.

Zadania określone przez Rektora, Pełnomocnik realizował w sposób zapewniający studentom niepełnosprawnym warunków kształcenia na równi z pełnosprawnymi studentami.

(dowód: akta kontroli str. 237-239)

W Uczelni działało Studenckie Koło Osób Niepełnosprawnych, którego celem było:

- zapewnienie informacji, doradztwa, konsultacji, pośrednictwa studentom niepełnosprawnym w zakresie przysługującego im prawa i uregulowań prawnych;
- rozpoznawanie potrzeb, istotnych problemów i oczekiwań studentów niepełnosprawnych,
- prowadzenie akcji promocyjnych i informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem uczelnianym,
- współpracowanie z wolontariuszami, którzy chcą angażować się na rzecz osób niepełnosprawnych,
- organizowanie współpracy z osobami i instytucjami wspierającymi pomoc dla osób niepełnosprawnych,
- współpracowanie z przedstawicielami studentów niepełnosprawnych działających na innych uczelniach.

(dowód: akta kontroli str. 250-265)

4. Uczelnia prowadziła działania zachęcające osoby niepełnosprawne do studiowania. Na stronie internetowej w zakładce „niepełnosprawni”, zamieszczono informację dla niepełnosprawnych kandydatów, maturzystów - przyszłych studentów, w której podano m.in. nr tel. Pełnomocnika Rektora oraz przedstawiono formy wsparcia procesu edukacyjnego studentów niepełnosprawnych w zakresie:

- dostosowania form zaliczeń i egzaminów do możliwości studentów w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności,
- indywidualizacji toku studiów oraz programu praktyk zawodowych,

- dostosowania zajęć z wychowania fizycznego,
- uzyskania wsparcia finansowego w postaci stypendium socjalnego przysługującego wszystkim studentom niepełnosprawnym, niezależnie od dochodu,
- korzystania z pomocy asystenta studenta niepełnosprawnego.

Załącznikiem do informacji był kwestionariusz dla niepełnosprawnych kandydatów na studia w PWSZ.

(dowód: akta kontroli str. 240-249)

PWSZ współpracowała z 14 szkołami ponadgimnazjalnymi z Kalisza, Ostrowa Wlkp., Pleszewa i Turku, których absolwentów corocznie zapraszano na „Dni Otwarte”. W ramach tych spotkań Pełnomocnik Rektora przedstawiał prezentację wsparcia procesu edukacyjnego studentów niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 266-290)

5. Pełnomocnik Rektora podała, że: „Uczelnia posiada rozpoznanie potrzeb niepełnosprawnych studentów, czego dowodem było dostosowanie poszczególnych obiektów do potrzeb tych osób. Teren wokół budynków utwardzono chodnikami umożliwiającymi dojazd do budynków oraz domu studenta. Pochylnie oznakowano tabliczkami informacyjnymi. Wielokondygnacyjne budynki wyposażono w sprawne dźwigi osobowe, dostosowane do osób poruszających się na wózkach. Korytarze w obiektach Uczelni i w łącznikach są szerokie, drzwi bez progów, o szerokości 0,9 m. Na poszczególnych kondygnacjach budynków gdzie prowadzone są zajęcia dydaktyczne, znajdują się oznakowane toalety dla osób niepełnosprawnych o wymaganych parametrach, przystosowane dla osób poruszających się na wózku. W 2015 r. budynek Collegium Medicum (jako ostatni) wyposażono w dźwig osobowy. Czytelnie dwóch bibliotek posiadają dostosowane stanowiska komputerowe dla osób poruszających się na wózku. Dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu zainstalowano monitory z funkcją dotykową ekranu, oraz wyposażono te stanowiska w słuchawki, lupę elektroniczną oraz skanery powiększające. Uczelnia posiada dwie sale dydaktyczne wyposażone w pętlę indukcyjną oraz dwie sale do nauki języków obcych dla osób niesłyszących i niedowidzących. W tych salach dydaktycznych prowadzone są zajęcia ze studentami mającymi dysfunkcje wzroku lub słuchu. Przy każdym obiekcie są oznakowane miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Od 2015 roku Uczelnia systematycznie doposażyła 39 sal wykładowych w projektory multimedialne z oprzyrządowaniem.

Osobom niepełnosprawnym, na ich wniosek, udzielane jest wsparcie w postaci asystenta studenta niepełnosprawnego, tłumacza języka migowego oraz udostępnia się inne formy wsparcia i urządzenia ułatwiające naukę.

W przypadku zgłoszenia przez osobę niepełnosprawną dodatkowych potrzeb, podejmować będą niezbędne działania u władz Uczelni.”

(dowód: akta kontroli str. 368)

6. W latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 o przyjęcie na studia I i II stopnia ubiegało się odpowiednio 1882, 1791 oraz 1968 kandydatów. Uczelnia prowadziła nabór w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów, w której kandydat miał możliwość zaznaczenia, że jest osobą niepełnosprawną. Po zakończeniu rekrutacji na dany rok akademicki, z bazy usuwano dane. Dane o niepełnosprawności nie miały wpływu na proces rekrutacji na studia i nie były archiwizowane. Uczelnia posiadała informację o 46 niepełnosprawnych kandydatach na rok akademicki 2017/2018.

(dowód: akta kontroli str. 291)

Pełnomocnik Rektora wyjaśniła, że: „Informację o liczbie studentów I roku studiów będących osobami niepełnosprawnymi oraz o rodzaju posiadanej

niepełnosprawności uzyskuje niezwłocznie po rozpoczęciu roku akademickiego z działu ds. kształcenia i zawodowej promocji studentów i absolwentów.”

W latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 na pierwszy rok studiów I i II stopnia przyjęto odpowiednio 1500, 1407 oraz 1461 osób, z których odpowiednio 18, 21 i 29 zgłosiło swoją niepełnosprawność.

(dowód: akta kontroli str. 369)

7. W roku akademickim 2015/2016 studiowało 3620 osób, w tym 64 osoby niepełnosprawne, z tego 27 osób miało dysfunkcję narządu ruchu (chodzące), trzy osoby były słabowidzące, cztery głuche i słabosłyszące a 30 osób posiadało inny rodzaj niepełnosprawności.

W roku akademickim 2016/2017 studiowało 3438 osób, w tym 67 osób niepełnosprawnych, z których 29 miało dysfunkcję narządu ruchu (chodzące), trzy osoby były słabowidzące, trzy głuche i słabosłyszące oraz 32 osoby posiadały inny rodzaj niepełnosprawności.

W roku akademickim 2017/2018 studiowało 3274 osoby, w tym 65 osób niepełnosprawnych, z których 27 miało dysfunkcję narządu ruchu (chodzących), jedna osoba z dysfunkcją narządu ruchu (poruszająca się na wózku), cztery osoby były słabowidzące, trzy głuche i słabosłyszące a 30 osób posiadało inny rodzaj niepełnosprawności.

Udział osób z niepełnościami w stosunku do całej grupy studentów Uczelni wynosił w ww. okresach od 1,8 do 2 %.

W okresie objętym kontrolą ze studiów zrezygnowało 16 osób niepełnosprawnych, w tym w siedmiu przypadkach przyczyną było niezaliczenie egzaminów. Uczelnia nie posiada danych potwierdzających, że przyczyną skreślenia z listy studentów była niepełnosprawność.

(dowód: akta kontroli str. 292, 304-354, 371-373)

8. Uczelnia udostępniała informacje o możliwości uzyskania wsparcia przez osoby niepełnosprawne. Na stronie internetowej Uczelni, w zakładce zawierającej informacje dla studentów niepełnosprawnych, podano dane Pełnomocnika Rektora, numer telefonu kontaktowego, e-mail, oraz miejsce kontaktu osobistego. Opisano cele i zadania Pełnomocnika oraz przedstawiono możliwy proces wsparcia edukacyjnego studenta niepełnosprawnego, poprzez dostosowanie form zaliczeń i egzaminów do jego możliwości, w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Wskazano na możliwość indywidualnego toku studiów oraz programu praktyk zawodowych, dostosowania zajęć z wychowania fizycznego do rodzaju niepełnosprawności, korzystania z pomocy asystenta studenta niepełnosprawnego, otrzymania wsparcia tłumacza języka migowego, bezpłatnych konsultacji lekarza psychiatry i psychologów oraz uzyskania wsparcia finansowego.

(dowód: akta kontroli str. 299-303)

9. Budynki i pomieszczenia dydaktyczne Uczelni⁷, w których osoby niepełnosprawne poruszające się na wózku lub posiadające dysfunkcję wzroku lub słuchu uczestniczyły w zajęciach dydaktycznych, posiadały rozwiązania zapewniające możliwość swobodnego uczestnictwa studentów niepełnosprawnych w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Wszystkie obiekty posiadały oznakowane pochylnie umożliwiające dostęp do budynku osobom niepełnosprawnym poruszającej się na wózku. Przy każdym budynku wyznaczone zostały miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Drzwi wejściowe do budynków o wymiarach (0,9 m) pozbawione były progów i umożliwiały dogodne warunki poruszania się osób niepełnosprawnych. Każdy budynek wielokondygnacyjny

⁷ Budynku Rektoratu, Collegium Novum, Collegium Oecologicum, Collegium Mechanikum, obiektów Kompleksu Sportowego Kampusu, Collegium Medicum oraz Domu Studenta „Bulionik”.

posiadał dźwig osobowy zapewniający swobodny dostęp osobom niepełnosprawnym do poszczególnych kondygnacji budynków. Wszystkie dźwigi osobowe były sprawne, posiadały aktualne badania Dozoru Technicznego oraz comiesięczne przeglądy techniczne. Kabinę dźwigów posiadały szerokość 1,1 m i długość ponad 1,4 m, wyposażone były w poręcze zamontowane na wysokości 0,9 m. Przyciski na tabliczkach przyzywowych w kabinach dźwigu osobowego w budynku Rektoratu i Collegium Oecologicum, umieszczone były na wysokości 0,8-1 m, nie posiadały oznakowania dla osób niewidomych. Żaden dźwig nie posiadał komunikatora głosowego. Na poszczególnych kondygnacjach budynków były oznakowane i przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku toalety wyposażone w uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych. W budynkach Collegium Mechanicum i Collegium Medicum dwie sale wykładowe wyposażone były w pętle indukcyjne, a sale w budynkach Collegium Novum oraz Collegium Medicum przystosowano do nauki języków obcych przez osoby z niepełnosprawnością słuchową i wzrokową. Korytarze w budynkach Uczelni były szerokie, drzwi do sal wykładowych posiadały szerokość 0,9 m bez progów, umożliwiały swobodne poruszanie się osobom na wózkach.

Biblioteka główna z czytelną mieściła się na parterze budynku Collegium Novum. Obie biblioteki z czytelniami główną i wydziałową w budynku Collegium Mechanicum, przystosowane zostały do korzystania z zasobów przez osoby niepełnosprawne poruszające się na wózku. Stanowiska w czytelnicy przy komputerach były przystosowane bezpośrednio dla osób poruszających się na wózku, wyposażone w słuchawki dla osób niedosłyszących, lupę elektroniczną, monitory z funkcją dotykową i powiększającą oraz w skanery do powiększania. Ustawienie regałów z książkami umożliwiało łatwy, bezpośredni dostęp osobom niepełnosprawnym. Biblioteka główna posiada wrzutnię książek ułatwiającą osobom niepełnosprawnym zdawanie książek z korytarza, bez potrzeby wchodzenia do biblioteki.

Do budynku Collegium Novum⁸, w którym mieściła się m.in. biblioteka główna z czytelnią, prowadziły szerokie schody, przy których dla osób poruszających się na wózku wybudowano pochylnię prowadzącą do garażu podziemnego, z którego wjeżdżało się dźwigiem osobowym na poszczególne kondygnacje budynku.

Do pomieszczeń Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych, prowadził szeroki korytarz oraz drzwi wejściowe bez progu o szerokości 0,9 m.

Obiekty sportowe były przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku, posiadały oznakowane miejsca parkingowe dla tych osób oraz utwardzone dojazdy. Drzwi wejściowe do kompleksu sportowego posiadały szerokość 0,9 m, bez progu. Obiekt wyposażono w oznakowane toalety, przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Hala sportowa nr 1 wyposażona była w urządzenia siłowni, drabinki do ćwiczeń, piłki do rehabilitacji oraz w wózki pozwalające na ćwiczenia i gry sportowe. Szerokie łączniki pomiędzy poszczególnymi pomieszczeniami kompleksu sportowego umożliwiały swobodny dostęp osobom poruszającym się na wózkach. Trybuny hali sportowej nr 2 posiadały wydzielone miejsca dla osób niepełnosprawnych.

Przy domu studenta "Bulionik" były dwa oznakowane miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Dojście do budynku dla osób poruszających się na wózkach umożliwiała znajdująca się przy wejściu pochylnia prowadząca do dźwigu osobowego. Drzwi wejściowe z pochylni o szerokości 0,9 m bez progów. Na parterze znajdowała się toaleta przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Dwa dźwigi osobowe przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych

⁸ Budynek oddano do eksploatacji w 2005 r.

posiadały oznakowane przyciski w kabinie dla osób niewidomych, nie posiadały natomiast informacji głosowej. Korytarze na poszczególnych kondygnacjach były szerokie, drzwi do pokoi o szerokości 0,9 m. Trzyosobowy pokój w domu studenta posiadał łazienkę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku. Poddane oględzinom budynki spełniały wymogi, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r.⁹ w sprawie warunków technicznych.

(dowód: akta kontroli str. 518-610, 613-653)

10.1. Studentom niepełnosprawnym zapewniano następujące wsparcie dydaktyczne i rozwiązania wspierające:

a) każda osoba niepełnosprawna mogła na wniosek zaopiniowany przez Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych i zaakceptowany przez Rektora, korzystać z pomocy asystenta studenta niepełnosprawnego, do którego obowiązków należało:

- dostarczenie materiałów dydaktycznych (np. skanowanie materiałów lub wypożyczanie książek z biblioteki),

- pomoc w dojeździe na uczelnię i odwrotnie, w poruszaniu się po terenie uczelni oraz w komunikowaniu się z wykładowcami lub pracownikami uczelni,

- pomoc w kontaktach interpersonalnych, w przełamaniu barier interpersonalnych, wykonywanie notatek z wykładów (u osób z dysfunkcją rąk, słuchu lub wzroku),

b) osoby niewidzące i słabowidzące oprócz możliwości uzyskania pomocy asystenta, miały do dyspozycji stanowiska komputerowe zapewniające powiększanie tekstów i obrazów, możliwość korzystania w bibliotece z lupy elektronicznej, z 39 sali dydaktycznych wyposażonych w projektory multimedialne, z dwóch sali przystosowanych do nauki języków obcych dla osób z dysfunkcją słuchu i wzroku,

c) osobom głuchym i słabosłyszącym zapewniano możliwość korzystania z tłumacza języka migowego, korzystania z sali wykładowych wyposażonych w pętlę indukcyjną oraz bibliotek z czytelniami wyposażonymi monitory ze słuchawkami,

d) osobom z dysfunkcją ruchu, w tym poruszającym się na wózkach zapewniono możliwość otrzymania wsparcia asystenta, oraz stworzono łatwy dostęp do wszystkich budynków uczelni poprzez wybudowane pochylnie, drzwi o szerokości 0,9 m bez progów, sprawne dźwigi osobowe o wymaganych parametrach, toalety dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach, korytarze i ciągi komunikacyjne szerokie, miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych właściwie oznakowane oraz możliwość korzystania z alternatywnych zajęć z Wychowania Fizycznego (WF),

e) studenci z chorobami i zaburzeniami psychicznymi mogli ubiegać się o wsparcie w zakresie dostosowania form uczestnictwa w zajęciach, zdawania egzaminów, indywidualnych rozwiązań uwzględniających rodzaj i fazę choroby, aktualną kondycję studenta oraz o bezpłatne konsultacje lekarza psychiatry i psychologów.

Wskazane rozwiązania były adekwatne do rodzaju niepełnosprawności i umożliwiały dostęp do procesu kształcenia i badań naukowych osób niepełnosprawnych na równi z osobami pełnosprawnymi.

Uczelnia nie udostępniała studentom niepełnosprawnym notatników i drukarek brajlowskich, klawiatur dla osób słabowidzących i piszących jedną ręką, dyktafonów i audiobuków. Według wyjaśnienia Pełnomocnika Rektora, urządzenia te zostaną udostępnione osobom z dysfunkcją słuchu lub wzroku w sytuacji zgłoszenia przez osobę niepełnosprawną potrzeby korzystania z ww. sprzętu.

W kontrolowanym okresie osoby niepełnosprawne nie wnioskowały o udostępnienie dyktafonów czy audiobuków.

⁹ Dz. U. z 2015 r. , poz. 1422 §§ 16.18, 61 ust 1, 74, 85 ,86 oraz 193 ust. 2 i 2a (bez informacji głosowej).

(dowód: akta kontroli str. 299-303 i 516-517)

10.2. W zajęciach z WF przeznaczonych dla studentów niepełnosprawnych mogły uczestniczyć osoby posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Osobom tym oferowano alternatywne formy zajęć z WF takie jak pływanie, goalball, szachy, gimnastyka korekcyjna, siłownia. W uzasadnionych sytuacjach wykładowca ustalał inny sposób realizacji zajęć np. zaliczenie w formie pisemnej zagadnień teoretycznych z zakresu kultury fizycznej. Student posiadający aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, chcący ćwiczyć w grupie z pełnosprawnymi studentami, mógł w niej ćwiczyć. Zgody na udział w alternatywnych formach zajęć z WF udzielał Rektor na podstawie orzeczenia lekarskiego, zwalniającego niepełnoprawnego studenta z uczestnictwa w zajęciach z WF.

(dowód: akta kontroli str. 300)

Dziekan Wydziału Rehabilitacji i Sportu PWSZ podał, że: „Ze względu na brak wniosków studentów, w latach 2015-2018 (do zakończenia kontroli), nie powstała żadna grupa realizująca alternatywne zajęcia z WF (przeznaczone wyłącznie dla studentów z orzeczeniami o niepełnosprawności). W zajęciach dostosowanych do możliwości psychoruchowych osób posiadających zwolnienia lekarskie umożliwiające uczestnictwo w zajęciach z WF ze wszystkimi innymi studentami uczestniczyło 21 osób. Osobom tym zmniejszono liczbę powtórzeń danego ćwiczenia, zwiększono czas przeznaczony na wykonanie danego ćwiczenia, stosowano wymienne ćwiczenia na inną grupę mięśni, wykorzystywano formy ruchu zalecane przez lekarza. Trzy osoby miały zajęcia zaliczane na podstawie pisemnego sprawozdania z zagadnień teoretycznych z zakresu kultury fizycznej. Pozostałe osoby niepełnosprawne uczestniczyły w zajęciach z WF na równi z innymi studentami.”

(dowód: akta kontroli str. 293)

Studenci niepełnosprawni w latach 2015-2017 uczestniczyli w Ogólnopolskich Zawodach Pływackich Studentów Niepełnosprawnych Szkół Wyższych, oraz w Mistrzostwach Polski AZS w pływaniu, podczas których zdobyli 12 medali. Na wniosek Pełnomocnika Rektora, studentom tym przyznano stypendia za osiągnięcia w sporcie.

(dowód: akta kontroli str. 294-298)

10.3. Uczelnia posiadała dwie sale wykładowe do nauki języków obcych dostosowane do potrzeb osób głuchych, słabosłyszących, niewidomych i słabowidzących, w których osoby z tą dysfunkcją uczestniczą w zajęciach. Sale te były dobrze oświetlone, wyposażone w rzutniki powiększające, konsolę sterującą 24 stanowiskami wyposażonymi w słuchawki z mikrofonami, tablice do przedstawiania rysunków i schematów oraz 50 calowy monitor współpracujący z konsolą i komputerem lektora. Lektorzy języków obcych nie odbyli szkoleń w zakresie nauczania osób z ww. rodzajami niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 519, 554-555, 557, 600-601)

Pełnomocnik Rektora wyjaśniła, że: „Zatrudnieni w Uczelni lektorzy, to osoby z wieloletnim doświadczeniem zawodowym, które umożliwia im prowadzenie nauki języków obcych ze studentami posiadającymi dysfunkcję słuchu i wzroku. Każdy student niepełnosprawny uczęszczający na lektorat języka obcego, który w wyniku swej niepełnosprawności napotyka trudności w opanowaniu języka, może ubiegać się o indywidualne konsultacje, które nie zwalniają go z uczestnictwa w tradycyjnym lektoracie.”

(dowód: akta kontroli str. 369)

11. W latach akademicki 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 studiowało odpowiednio 7, 6 i 7 osób z dysfunkcją wzroku i słuchu. Pełnomocnik Rektora podała, że na wniosek osoby z ww. zaburzeniami, możliwe jest wsparcie techniczne oraz przyznanie pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej. Studenci niesłyszący lub niedosłyszący, posługujący się Polskim Językiem Migowym mogą otrzymać wsparcie tłumacza języka migowego podczas zajęć dydaktycznych oraz w innych sprawach związanych ze studiowaniem.

W okresie objętym kontrolą trzech studentów niepełnosprawnych zwróciło się z wnioskiem o udzielenie wsparcia, które otrzymali w zakresie:

- nagrywania zajęć, używania komputera, otrzymywania od nauczycieli akademickich materiałów pocztą elektroniczną, wydłużenia czasu pisania testów, zdawania kolokwium i egzaminu oraz na zmianę egzaminu i kolokwium z formy pisemnej na ustną,
- przyznania opiekuna naukowego oraz studiowania na podstawie indywidualnego planu i programu studiów, przez osobę leżącą podłączoną do respiratora. Student ten był leżący w domu, posługiwał się jedynie komputerem, za pośrednictwem, którego zapoznawał się z wiadomościami, wysyłał wiadomości i kontaktował się z otoczeniem zewnętrznym,
- parkowania w miejscu nieprzeznaczonym do parkowania samochodu - student mający ograniczoną możliwość poruszania (wspomagał się kulą).

(dowód: akta kontroli str. 359-3676)

12. W latach 2015-2018 (do zakończenia kontroli) do PWSZ nie wpłynęły skargi i wnioski kierowane przez studentów lub kandydatów na studentów, dotyczące niezapewnienia pełnych warunków do kształcenia osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 355-357)

13. Uczelnia nie organizowała i nie finansowała dla nauczycieli akademickich oraz pracowników obsługi w latach 2015-2018 (do zakończenia kontroli) szkolenia w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych. Szkolenia takie przeprowadzono w latach 2011-2013.

(dowód: akta kontroli str. 370)

14. W latach 2015-2018 (do zakończenia kontroli) PWSZ nie była kontrolowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie realizacji zadań dotyczących zapewnienia pełnego udziału niepełnosprawnych studentów w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 358)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pięciu dźwigów osobowych zainstalowanych w obiektach Uczelni po 27 maja 2004 r. nie wyposażono w informację głosową o otwieraniu, zamykaniu się drzwi oraz o numerze (nazwie) kondygnacji, poziomu, co było niezgodne z przepisami § 193 pkt 2a rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Kanclerz PWSZ wyjaśniła, że: „W przypadku dwóch dźwigów, w których kabinach stwierdzono brak oznakowania tablic przyzywowych dla potrzeb osób niewidomych, zostało zlecone wykonanie piktogramów, które zostaną założone do istniejących przycisków do 15 marca 2018 r. Dźwigi osobowe nie są wyposażone w systemy informacji głosowej, jednak zapisy Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie nie obligują do montowania tego typu urządzeń w funkcjonujących już dźwigach osobowych. Wskazują, że systemy takie mogą być montowane dla wygody

i bezpieczeństwa użytkowników. Mając na uwadze powyższe, planujemy doposażenie dźwigów osobowych w urządzenia realizujące informację głosową podczas najbliższej modernizacji tych urządzeń.”

Z siedmiu dźwigów osobowych poddanych oględzinom, pięć zamontowano po wprowadzeniu obowiązujących od 27 maja 2004 r. przepisów zawartych w § 193 pkt. 2a rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Dźwigi osobowe zamontowane¹⁰ po tej dacie, winny posiadać informację głosową i oznakowane przyciski tablicy przyzywowej w kabinie dla potrzeb osób niewidomych.

W trakcie prowadzonej przez NIK kontroli przyciski na tablicach przyzywowych w kabinach dwóch dźwigów osobowych¹¹ wyposażono w piktogramy dla osób niewidomych.

(dowód: akta kontroli str. 518-519, 526-527, 516-517, 561, 611-612, 644-647)

Ocena częściowa

Uczelnia podjęła skuteczne działania w celu zapewniania niepełnosprawnym studentom warunków do kształcenia na równi z pełnosprawnymi osobami. Były to zarówno działania organizacyjne, jak i polegające na wyposażeniu Uczelni w sprzęt wspierający niepełnosprawnych studentów. Do potrzeb osób niepełnosprawnych dostosowano także obiekty i pomieszczenia uczelni, z wyjątkiem dźwigów osobowych, których nie wyposażono w rozwiązania wspierające osoby z wadą wzroku.

2. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków na wsparcie dydaktyczne i naukowe dla osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1. Na podstawie przepisów art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym¹², Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2015-2017 przyznało dotację na zadania związane ze stworzeniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, odpowiednio w wysokości 89,6 tys. zł, 106,3 tys. zł oraz 119,4 tys. zł. Powyższe kwoty nie ulegały zmianie w trakcie roku budżetowego.

W kontrolowanym okresie, Uczelnia nie otrzymała z Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego dofinansowania lub finansowania kosztów realizacji inwestycji, na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 10 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym służących kształceniu studentów będących osobami niepełnosprawnymi.

(dowód: akta kontroli str. 374-382)

2. Z ww. dotacji wydatkowano odpowiednio 58 tys. zł tj. 65 %, 12 tys. zł tj. 11% oraz 1,8 tys. zł tj. 1,5 % przyznanych środków.

(dowód: akta kontroli str. 385)

Poniesione w latach 2015-2017 wydatki sfinansowane środkami z dotacji, mieściły się w katalogu zadań wskazanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Sfinansowano, kwotą 2,6 tys. zł, 67 godzin nauki języka migowego dla słuchaczy Wydziału Medycznego kierunku Ratownictwo Medyczne, którzy są w Uczelni asystentami osób niesłyszących, udział w konferencji dot. „Dokształcania form wspierania studentów z niepełnosprawnościami”, uczestnictwo studentów w XII i XIII Zjeździe Studentów z Niepełnosprawnościami i w I i II Integracyjnych Mistrzostwach Polski w pływaniu za kwotę 1,9 tys. zł oraz zakupiono 22 projektory

¹⁰ W Collegium Novum, Collegium Oecologicum, Collegium Mechanicum, Centrum Dydaktycznym Badań Kół Zębatych.

¹¹ W budynku Rektoratu i Collegium Oecologicum.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 2183.

multimedialne z oprzyrządowaniem o wartości 57 tys. zł (w cenie jednostkowej 3.012,27 zł i 3.461,22 zł brutto).

Nie ujawniono przypadków odmowy rozpatrzenia wniosku o wsparcie studentów niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 385)

Kwestor PWSZ wyjaśniła, że niewykorzystane środki dotacji podmiotowej przyznane na realizację zadań związanych ze stworzeniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia za lata 2015-2017, zostały przeksięgowane na fundusz zasadniczy, z którego m.in. mogliśmy kupić w kolejnych latach 19 nowoczesnych projektorów multimedialnych o wartości 174,9 tys. zł."

(dowód: akta kontroli str. 500)

3 i 4. PWSZ otrzymała w 2014 r. dotację w wysokości 2.597 tys. zł na dofinansowanie inwestycji pod nazwą „Adaptacja pomieszczeń przyziemia na potrzeby biblioteki oraz poddasza na cele dydaktyczne wraz z dobudową windy zewnętrznej dla osób niepełnosprawnych w budynku Collegium Medicum w Kaliszu przy ul. Kaszubskiej 13". Zadanie to, o wartości kosztorysowej 3.788 tys. zł, miało być realizowane w latach 2014-2015. Całość otrzymanej w 2014 r. dotacji w kwocie 2.597 tys. zł, Uczelnia rozliczyła z Ministerstwem. Faktyczny koszt inwestycji wyniósł 4.187 tys. zł. Różnicę między kosztem całkowitym, a otrzymaną dotacją Uczelnia pokryła środkami własnymi. Efektem tej inwestycji było usunięcie bariery architektonicznej obiektu, poprzez wybudowanie dźwigu osobowego dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

(dowód: akta kontroli str. 466-495)

5. W kontrolowanym okresie PWSZ nie otrzymała innego wsparcia finansowego niż dotacja podmiotowa z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na realizację zadań związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych, a także na realizację zadań inwestycyjnych dotyczących ww. wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 496)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Posiadając wolne środki w latach budżetowych 2015-2017 z dotacji przedmiotowej przyznanej na zadania związane ze stworzeniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, Uczelnia nie organizowała i nie finansowała dla nauczycieli akademickich i pracowników obsługi szkoleń w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz nie zakupiła wyposażenia dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu. Stosownie do wskazań Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dotację tę można było wykorzystać m.in. na szkolenia podnoszące świadomość związaną z niepełnosprawnością i obecnością osób niepełnosprawnych w uczelni, doposażenie biblioteki i czytelní w noteboki, dyktafony, drukarki brajlowskie czy klawiatury dla osób słabowidzących i piszących jedną ręką. Potrzebę tych urządzeń wskazali niepełnosprawni studenci, wśród których NIK przeprowadziła anonimową ankietę.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Środki z dotacji na wsparcie dydaktyczne i naukowe dla osób niepełnosprawnych w latach 2015-2017 uczelnia wydatkowała na zadania wskazane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zakup 22 projektorów nastąpił w wyniku rozpoznania potrzeb, z zachowaniem zasady kompatybilności. Niewykorzystane środki z danego roku na zadania związane ze stworzeniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia,

przesięgowano na fundusz zasadniczy Uczelni, z którego zakupiono sprzęt umożliwiający osobom niepełnosprawnym udział w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³, wnosi o wyposażenie kabin dźwigów osobowych w informację głosową.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 28 marca 2018 r.

Kontroler
Ryszard Kokociński
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Dyrektor
Andrzej Aleksandrowicz

.....
podpis

.....
podpis

¹³ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.